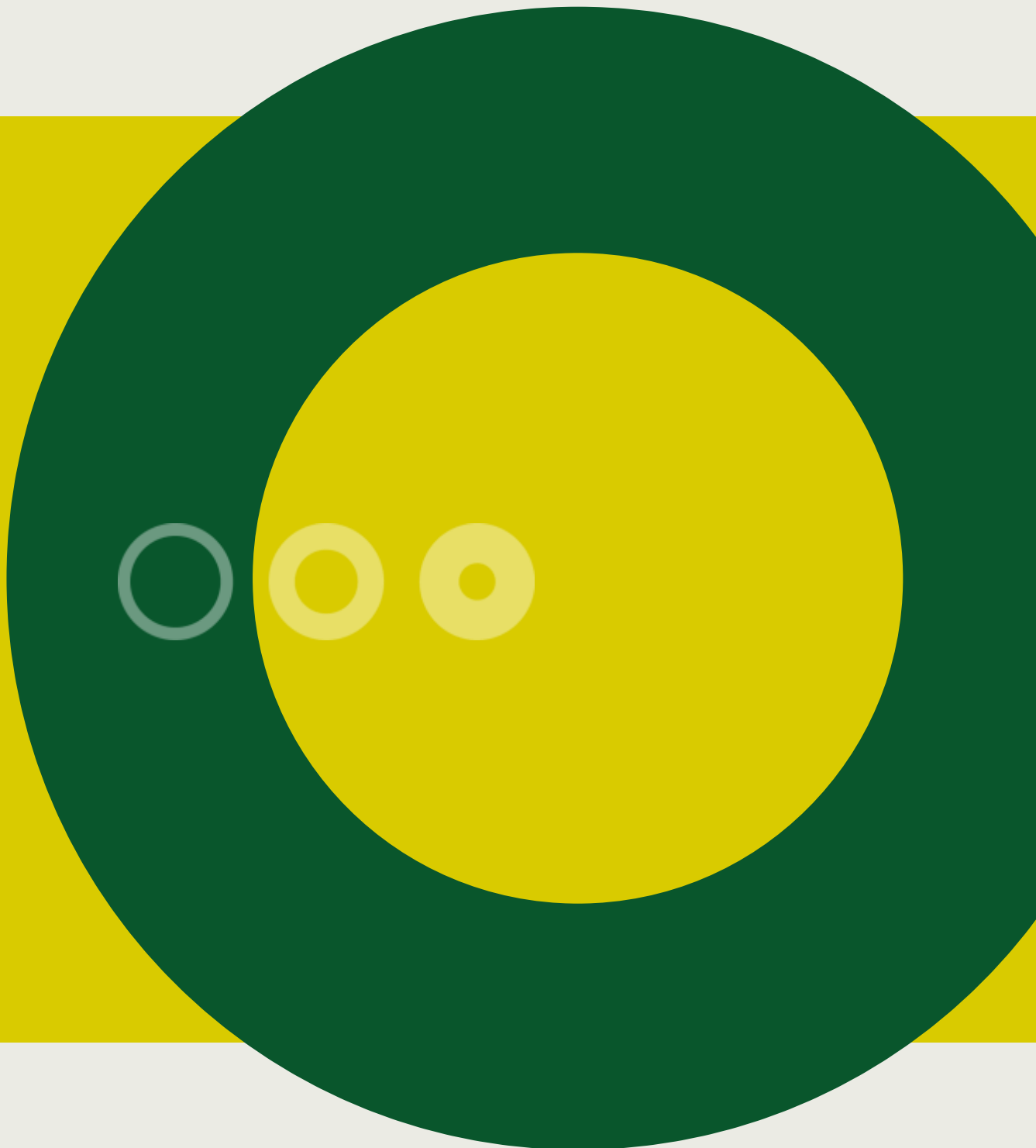

VIDENCENTRET FOR LANDBRUG

Prognose for landbrugets økonomiske resultater 2012-2013

Juni 2012

INDHOLD	SIDE
Sammendrag	2
Resultatopgørelse	
Heltidsbedrifter	3
<i>Bedste tredjedel af heltidsbedrifterne</i>	5
Alle bedrifter	6
Følsomhedsberegninger	7
Aktiver, gæld, investeringer og likviditet	
Heltidsbedrifter	8
Alle bedrifter	9
Bilag 1: Prisforventninger og forudsætninger	11

SAMMENDRAG

Svinene skilles fra kørerne - udsigt til rekordresultater for svin og mink

Landbrugets driftsresultater ventes at blive løftet i 2012 og 2013. Overskuddet for en gennemsnitlig heltidsbedrift ventes at blive på 550.000-600.000 kr. i 2012 og 2013. Resultatet er før aflønning af ejerens arbejdskraft og egenkapitalen. De foreløbige resultater for 2011 peger mod ca. 450.000 kr.

Inklusiv personlig indtjening uden for landbruget mv. ventes virksomhedens samlede økonomi at vise et overskud på ca. 680.000 kr. i 2011, stigende til ca. 800.000 i 2012 og 2013.

Fremgangen bæres i høj grad af produktionsgrenene svin og mink. For svineproducenterne skal vi helt tilbage til 2001 for at finde et tilsvarende godt resultat. Mælkeproducenternes indtjening er fortsat utilfredsstillende, mens planteavlernes har en mindre tilbagegang.

Årsagerne til de forbedrede resultater for svine- og pelsproducenter er blandt andet:

- Et bedre bytteforhold. Trods svag global vækst er der fortsat stærk efterspørgsel efter kvalitetsfødevarer på flere af Danmarks vigtigste eksportmarkeder.
- De generelt høje produktpriser understøttes af en skarp forsyningsbalance. Samtidig med stærk efterspørgsel opleves et begrænset udbud som følge af de senere års stramme produktionsøkonomi samt nye strammere krav til produktionsforholdene inden for blandt andet sohold.
- Der foregår til stadighed en styrkelse af effektiviteten og produktiviteten i landbruget.
- Den internationale gældskrise med reduceret vækst og inflation samt kapitalflugt til Danmark medfører lavere renter og dermed lavere finansieringsudgifter for landbruget. De lavere renter modgås dog i nogen grad af højere bidragssatser og rentemarginaler.
- I prognoseperioden er der tillige et væsentligt mindre tab på finansielle kontrakter end 2008-2010.

Der er lidt større usikkerhed i prognosen for 2013 end vanligt på grund af de nye regler for sohold.

Der er fortsat meget stor spredning i virksomhedernes resultater. Således ventes den bedste tredjedel af heltidsbedrifterne at opnå et resultat på 1,5 - 1,9 mio. kr. pr. bedrift i hele prognoseperioden.

I forhold til marts-prognosen opjusteres resultaterne i 2012 og 2013 med over 100.000 kr. hvert af årene. Det skyldes primært opjusterede produktpriser og en lille nedjustering af udgifter til renter og brændstof.

KONTAKTPERSON:

Erhvervsøkonomisk chef Klaus Kaiser

T +45 8740 5175

M +45 2013 5175

E kak@vfl.dk

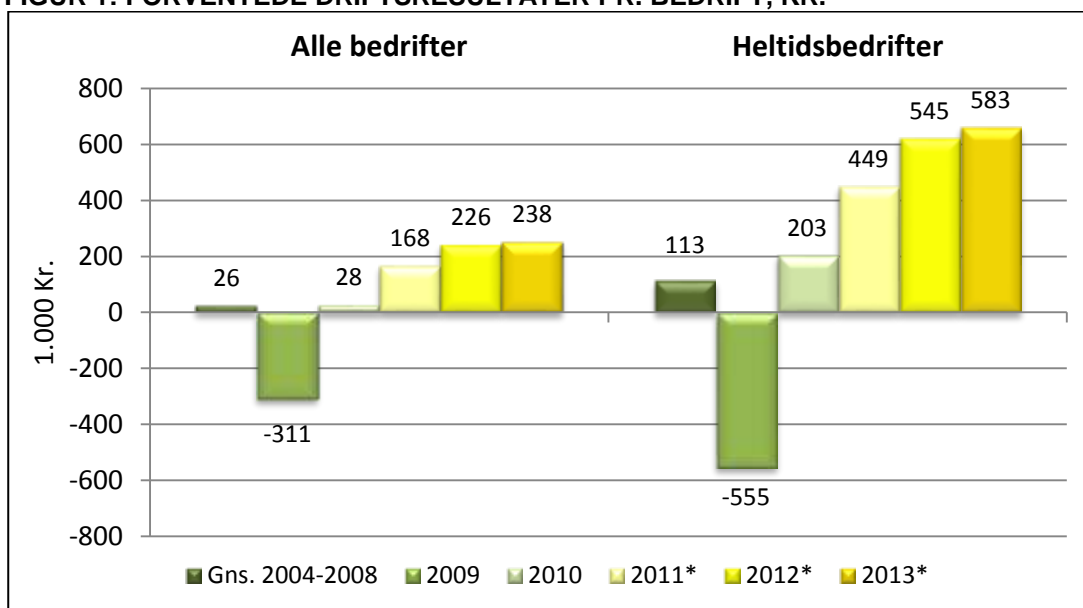
RESULTATOPGØRELSE

Heltidsbedrifter

Heltidsbedrifternes indtjening ventes at vise en markant fremgang frem til 2013 i forhold til de foregående år. Niveauet for indkomsterne forventes derfor i hele prognoseperioden at ligge væsentligt højere end den gennemsnitlige indtjening i perioden 2004-2010.

Figur 1 viser det forventede driftsresultat, og resultatopgørelsens hovedposter fremgår af Tabel 1 nedenfor.

FIGUR 1: FORVENTEDE DRIFTSRESULTATER PR. BEDRIFT, KR.

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer.

Heltidsbedrifters gennemsnitlige overskud ventes at nå knap 450.000 kr. pr. bedrift i 2011. Det er fortsat foreløbige tal for 2011, men mængden og sammensætningen af de opgjorte regnskaber har nået et niveau, hvor der efterfølgende kun vil være mindre ændringer.

Driftsresultatet ventes at stige til mellem 500.000 og 600.000 kr. i 2012 og 2013. Driftsresultatet er opgjort før aflønning af ejerens arbejdskraftindsats og før aflønning af egenkapitalen.

Indregnes den personlige indkomst, nettorenteindtægter mv. uden for landbruget samt indtægter fra anden virksomhed – hvilket udtrykker virksomhedens samlede økonomi – opnås et positivt resultat før skat på ca. 680.000 kr. pr. heltidsbedrift i 2011, stigende til omkring 800.000 kr. i 2012 og 2013.

I forhold til prognosen fra marts 2012, ventes indtjeningen i 2012 og 2013 at blive godt 100.000 kr. højere. Opjusteringen skyldes primært, at priserne på smågrise og svinekød er revideret op. I samme retning, men i mindre omfang trækker lidt lavere forventede udgifter til brændstof og finansielle omkostninger.

Det nye højere niveau for indtjeningen i forhold til årene før 2011 stammer hovedsaglig fra dækningsbidraget i kraft af et bedre bytteforhold for især svineproducenter og mink. De generelt høje produktpriser (bortset fra mælk) understøttes af en skarp forsyningsbalance og ventes at forblive høje i hele prognoseperioden. Efterspørgslen efter fødevarer er fortsat stærk på en række af Danmarks vigtigste eksportmarkeder og i de nyud-

viklede lande. Samtidig begrænses udbuddet af de senere års stramme produktionsøkonomi og nye skrappe krav til produktionsforholdene, herunder 2013-kravene om løsgående drægtige søer. Endvidere forventes de seneste års forbedringer af produktiviteten at fortsætte.

TABEL 1: RESULTATOPGØRELSE PR. HELTIDSBEDRIFT

1.000 Kr.	Gns. 2004-2008	2009	2010	2011*	2012*	2013*
<i>Produktion:</i>						
Antal, vejet**	14.320	12.919	12.411	12.600	12.300	12.000
Årskøer	36	42	45	45	46	47
Producerede slagtesvin	1.445	1.401	1.570	1.600	1.664	1.730
Årssøer	77	85	90	88	90	92
Areal, ha	122	139	140	145	148	151
<i>Resultat:</i>						
Bruttoudbytte	3.070	3.379	4.469	5.314	5.512	5.551
Stykomkostninger	-1.367	-1.749	-2.009	-2.421	-2.495	-2.523
Dækningsbidrag	1.733	1.629	2.461	2.894	3.017	3.128
Kontante kapacitetsomkostninger	-840	-1.141	-1.235	-1.390	-1.476	-1.530
Afskrivninger	-370	-460	-460	-510	-518	-518
Resultat af primær drift	543	28	766	994	1.023	1.079
Afkoblet støtte	330	379	355	395	403	411
Finansieringsudgifter i alt***	-689	-962	-917	-940	-881	-907
Driftsresultat, landbrug	113	-555	203	449	545	583
- heraf konjunktur			29	89	11	-
Personlig indtjening	168	186	213	215	220	225
Årets resultat før skat	286	-435	460	681	783	829
<i>Nøgletal:</i>						
Afkastningsgrad – landbrug, pct.****	1,7	-0,2	2,5	3,3	3,5	3,5
Lønningsevne, kr./normtime	46,5	-133	38	77	97	104

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer.

** En revision af opgørelsesmetode for antallet af landbrug øger antallet af heltidsbedrifter med ca. 400 i 2011, primært minkavlere.

*** Til og med indkomstprognosen i juni 2011 var realiserede kursgevinster/-tab opdelt i finansaktiver (f.eks. renteswaps) og gæld (typisk lån i fremmed valuta). Kursgevinst/-tab på gæld blev i prognosen fremskrevet med indeværende års gevinst eller tab, mens kursgevinst/-tab på finansaktiver var forudsat til nul. Fra og med indkomstprognosen i september 2011 indregnes hverken kursgevinst/-tab for finansaktiver eller gæld i prognosen.

**** Afkastningsgraden blev første gang opgjort i 2009. For 2004-2008 er i stedet anvendt "forrentning af landbrugsaktiver". Forskellen består i, at forpagtede værdier indgår i "forrentning" og ikke i afkastningsgrad. Endvidere er der i perioden 2004-2008 anvendt et simpelt gennemsnit af bedrifternes faktiske forrentningsprocent i stedet for en gennemsnitsbedrift, som ligger til grund for prognoseperioden.

Finansieringsudgifterne er nogenlunde uændrede trods det markante rentefald de seneste år på baggrund af den internationale gældskrise og udsigt til lav europæisk vækst og inflation. Det skyldes højere bidragssatser og rentemarginaler, og det forventes at disse fortsat vil udgøre en stor del af finansieringsudgifterne i de kommende år.

Sektorprognosen er et resultat af prognoser for de enkelte driftsgrene, hvoraf de største fremgår af Tabel 2:

TABEL 2: DRIFTSRESULTATER FOR GENNEMSNITLIGE HELTIDSBRUG*

1.000 kr.	2010	2011*	2012*	2013*
Svineproduktion*	32	292	612	1116
Kvægbedrifter*	-75	206	83	112
Planteproduktion*	262	277	240	148
Mink	1.583	2.076	2.108	1.533
Heltidsbrug (alle)	203	449	545	583

* Der kan forekomme afvigelser i forhold til driftsgrensprognoseerne, da der her er indregnet samtlige bedrifter inden for driftsgrenen, og ikke en udvalgt gruppe. Der henvises i øvrigt til prognoserne for driftsgrenenes resultater på Landbrugsinfo.dk/okonomianalyser.

Der er stor spredning i driftsgrenenes resultater. Pels- og svineproducenter opnår gennemsnitligt set gode driftsresultater i 2012 og 2013. Mælkeproducenter har utilfredsstillende resultater.

Bedste tredjedel af heltidsbedrifterne

Også inden for driftsgrenene er der store forskelle på resultaterne. Den bedste tredjedel af bedrifterne har i lighed med tidligere år udsigt til et særdeles positivt resultat i hele prognoseperioden.

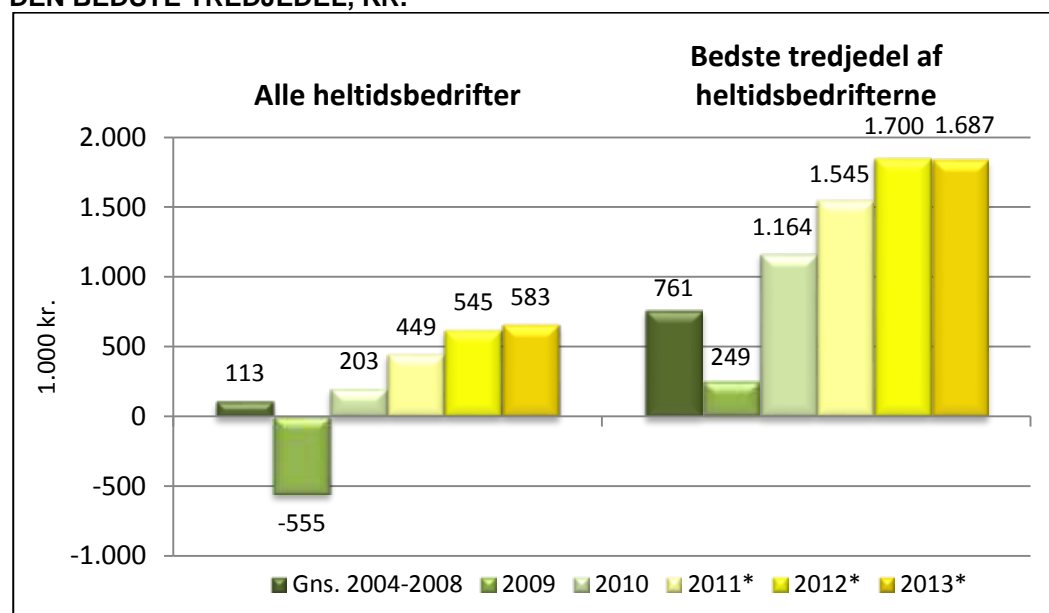
TABEL 3: DRIFTSRESULTAT FOR GENNEMSNITLIGE HELTIDSBRUG OG BEDSTE TREDJEDEL *

1.000 Kr.	Gns. 2004-2008	2009	2010	2011**	2012**	2013**
Alle heltidsbrug	113	-555	203	449	545	583
Bedste tredjedel af heltidsbrug	761	249	1.164	1.545	1.700	1.687

* Der henvises til analysen "Voksende spredning i landbrugets indtjening", som kan findes på Landbrugsinfo.dk/okonomianalyser.

** Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer.

En landmand tilhørende den bedst indtjenende tredjedel forventes at kunne opnå en indtjening fra landbrugsdriften på 1,5-1,9 mio. kr. i hele prognoseperioden.

FIGUR 2: FORVENTEDE DRIFTSRESULTATER PR. BEDRIFT FOR ALLE HELTIDSBEDRIFTER OG DEN BEDSTE TREDJEDEL, KR.

Alle bedrifter

Indtjeningen ventes at vise en klar fremgang i perioden 2011 til 2013 i forhold til de foregående år. Forbedringen skyldes især et bedre bytteforhold. Indtjeningsniveauet forventes i hele perioden at ligge højere end den gennemsnitlige indtjening i perioden 2004-2010.

Tabel 4 viser resultatopgørelsens hovedposter.

TABEL 4: RESULTATOPGØRELSE PR. BEDRIFT - ALLE BEDRIFTER

1.000 Kr.	Gns. 2004-2008	2009	2010	2011*	2012*	2013*
<i>Produktion:</i>						
Antal, vejet**	36.182	31.889	32.165	31.390	30.760	30.150
Årskøer	14	17	18	18	19	19
Producerede slagtesvin	612	589	648	669	683	697
Årssøer	31	34	35	36	36	37
Areal, ha	67	75	78	81	82	83
<i>Resultat:</i>						
Bruttoudbytte	1.398	1.563	2.170	2.464	2.571	2.630
Stykomkostninger	-597	-801	-979	-1.088	-1.121	-1.134
Dækningsbidrag	800	762	1.191	1.377	1.450	1.496
Kontante kapacitetsomkostninger	-416	-573	-657	-703	-747	-774
Afskrivninger	-176	-236	-247	-267	-269	-268
Resultat af primær drift	208	-46	286	407	435	454
Afkoblet støtte	152	204	203	220	225	229
Finansieringsudgifter i alt***	-323	-468	-462	-459	-433	-448
Driftsresultat, landbrug	26	-311	28	168	226	238
- heraf konjunktur			10	30	4	-
Personlig indtjening	304	332	334	337	345	354
Årets resultat før skat	285	13	402	525	590	610
<i>Nøgletal:</i>						
Afkastningsgrad – landbrug, pct. ****	0,9	-0,1	0,2	1,1	1,3	1,3
Lønningsevne, kr./normtime	15	-190	-40	6	29	34

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer.

** Efter en revision af opgørelsesmetode for antallet af landbrug, er antallet opjusteret med ca. 200 bedrifter, primært pelsavlere.

*** Til og med indkomstprognosen i juni 2011 var realiserede kursgevinster/-tab opdelt i finansaktiver (f.eks. renteswaps) og gæld (typisk lån i fremmed valuta). Kursgevinst/-tab på gæld blev i prognosen fremskrevet med indeværende års gevinst eller tab, mens kursgevinst/-tab på finansaktiver var forudsat til nul. Fra og med indkomstprognosen i september 2011 indregnes hverken kursgevinst/-tab for finansaktiver eller gæld i prognosen.

**** Afkastningsgraden blev første gang opgjort i 2009. For 2004-2008 er i stedet anvendt "forrentning af landbrugsaktiver". Forskellen består i, at forpagtede værdier indgår i "forrentning" og ikke i afkastningsgrad. Endvidere er der i perioden 2004-2008 anvendt et simpelt gennemsnit af bedrifternes faktiske forrentningsprocent i stedet for en gennemsnitsbedrift, som ligger til grund for prognoseperioden.

Det gennemsnitlige driftsresultat pr. bedrift ventes at blive på omkring 240.000 kr. i 2012 og 2013. Driftsresultatet er opgjort før aflønning af ejerens arbejdsindsats og egenkapital.

Indregnes den personlige indkomst, nettorenteindtægter mv. uden for landbruget samt indtægter fra anden virksomhed opnås et positivt resultat før skat mellem 525.000 og 610.000 kr. pr. bedrift i perioden.

I forhold til prognosen fra marts 2012 opjusteres den forventede indtjening i 2012 og 2013 ca. 130.000 kr.

Akkumuleres gennemsnitsbedriftenes indtjening, stiger den samlede indtjening for landbrugserhvervet fra 0,9 mia. kr. i 2010 til mellem 5,3 og 7,4 mia. kr. i perioden 2011 til 2013. Medregnes indtjening uden for landbruget forventes den samlede indtjening at stige fra 13 mia. kr. til mellem 16 og 19 mia. kr. i perioden.

TABEL 5: RESULTATOPGØRELSE PÅ SEKTORNIVEAU*

Mia. kr.	Gns. 2004-2008	2009	2010	2011**	2012**	2013**
Driftsresultat, landbrug	1,0	-9,9	0,9	5,3	6,9	7,6
Årets resultat før skat	10,3	0,4	13,0	16,5	18,2	18,5

* jf. definitioner, Bilag 1.

** Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer.

Følsomhedsberegninger

De senere år har markedsforholdene for landbrugsprodukter været meget svingende, og prisudviklingen meget ustabil. Ligeledes har renterne udvist store udsving. Det afspejler sig i prognoserne i form af øget usikkerhed om driftsresultaterne.

For nogle af de væsentligste priser er der i Bilag 1 anført kommentarer til baggrunden for prisestimatet. I tabellen nedenfor er der angivet følsomhedsberegninger for centrale priser og renter.

TABEL 6: DRIFTSRESULTATERNES FØLSOMHED PR. BEDRIFT, 2012

1.000 Kr.	Alle bedrifter	Heltidsbedrifter
Mælkeafregning stiger 10 øre/kg	17	41
Foderpriser stiger 10 procent	-45	-156
Svinenotering stiger 1 kr./kg	52	125
Pris på smågrise stiger 10 kr./stk.	10	22
Renten stiger 1 procentpoint*	-92	-176

* Der forudsættes et parallelskifte for hele rentekurven.

Der er stor forskel på, hvordan og i hvilken udstrækning ændringer i priser og renter påvirker landbrugssektoren. Ændres produktpriserne, rammer det i reglen kun en del af landbruget. Ændringer i produktpriserne kan derfor slå kraftigt igennem i den enkelte produktionsgren, men kun moderat i hele landbrugssektoren.

Kornpriserne har udvist stor volatilitet i de senere år. Ændringer i kornpriserne påvirker landbruget bredt, men på forskellig vis. Ved en stigning i kornprisen tjener planteproducenterne, mens animalske producenter taber, i den udstrækning de ikke er selvforsynende med foder.

Ændringer i renten påvirker alle bedriftstyper i samme retning. Det ses af tabellen, at landbruget som helhed er meget eksponeret over for en ændring i renterne på grund af det forholdsvis høje gældsniveau. En stigning i renten på et procentpoint vil således medføre et fald i driftsresultatet på 176.000 kr. for heltidsbedrifter.

AKTIVER, GÆLD, INVESTERINGER OG LIKVIDITET

Heltidsbedrifter

Op gennem 00'erne steg landbrugets gældsætning kraftigt. Der er nu udsigt til, at gælden stagnerer eller falder let i prognoseperioden. Det skyldes blandt andet et lavt investeringsniveau efter en længere periode med store investeringer. Desuden er indtjeningen blevet forbedret. Endvidere er såvel ejendomspriserne som antallet af ejendomshandler faldet. Endelig omsættes der formentlig relativt flere højt belånte ejendomme. Vanskeligere adgang til kapital er medvirkende til at begrænse investeringsniveauet og aktiviteten på ejendomsmarkedet.

Heltidsbedrifternes gældsprocent forventes at falde fra 66,6 procent i 2010 til 64,0 procent i 2013, dog er gældsprocenten ligesom "Aktiver i alt" og "Egenkapital" i Tabel 7 afhængig af aktivernes værdiansættelse, hvorom der i øjeblikket hersker en del usikkerhed.

TABEL 7: AKTIVER, GÆLD, INVESTERINGER OG LIKVIDITET PR. HELTIDSBEDRIFT

1.000 Kr.	Gns. 2004-2008	2009	2010	2011*	2012*	2013*
Fast ejendom**	15.596	21.978	21.985	22.938	23.450	24.207
Landbrugsaktiver i alt	19.916	27.750	27.163	28.145	28.819	29.502
Aktiver i alt	23.086	29.610	28.881	30.950	31.733	32.524
Realkreditlån	-9.170	-13.586	-13.725	-14.558	-14.558	-14.558
Bank-/sparekasselån	-948	-3.714	-2.763	-2.676	-2.818	-2.888
Gæld i alt	-12.726	-18.482	-19.236	-20.597	-20.739	-20.810
Egenkapital	10.360	8.871	7.153	7.904	8.545	9.265
Investeringer i alt	-1.637	-993	-755	-939	-939	-939
Likviditet før inv.***	162	-9	341	543	719	790
<i>Nøgletal:</i>						
Soliditetsgrad (pct.)****	42,9	30,0	24,8	25,5	26,9	28,5
Gns. gældsprocent	57,1	62,4	66,6	66,5	65,4	64,0

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer.

** I prognoseperioden forudsættes det, at ejendomspriserne følger den generelle inflationsudvikling.

*** Approksimation i årene 2004-2009.

**** Indtil 2009 er soliditetsgraden lig 100 minus gældsprocent. Fra 2009 er hensættelser til skat fratrukket egenkapitalen, inden der divideres med det samlede antal aktiver.

Realkreditgælden skønnes at udgøre ca. 70 procent af heltidsbedrifternes gæld frem til 2013. Ca. 83 procent heraf er med variabel rente. Dette forventes ikke at ændre sig nævneværdigt i prognoseperioden.

Investeringsomfanget er blevet nedbragt, så investeringer ekskl. jord nu ligger omtrent på niveau med afskrivningerne. Det forholdsvis lave investeringsniveau skyldes, at landbruget har haft et højt investeringsniveau i de senere år, og nu har større fokus på konsolidering. Derudover har landbruget oplevet en længere periode med beskeden indtjening, et fald i egenkapitalen samt kreditmæssigt stramme vilkår, der gør det

vanskeligt at fremmedfinansiere investeringer. Kreditadgang og -vilkår udgør et stort usikkerhedsmoment for heltidsbrugene i forbindelse med investeringsprocessen.

Investeringerne ventes at udgøre under halvdelen af det gennemsnitlige investeringsniveau i perioden 2004-2008. Dele af heltidsbrugene har oparbejdet et investeringsbehov i disse år – særligt inden for svineproduktion, hvor 2013-kravene for den sidste del af de fortsættende smågriseproducenter nu presser sig meget på.

Heltidsbedrifternes investeringskvote (se definition i Bilag 1) ligger betydeligt lavere end i 2004-2008, hvor den udgjorde 7,1 procent. Investeringskvoten ventes at falde til 2,6 procent i 2012 og 2,5 procent i 2013. Historisk har den gennemsnitlige investeringskvote for heltidsbedrifter ligget lidt under 7 procent. I forhold til produktionsapparatets størrelse vil investeringsomfanget således være relativt lavt i de kommende år.

Alle bedrifter

TABEL 8: AKTIVER, GÆLD, INVESTERINGER OG LIKVIDITET PR. BEDRIFT – ALLE BEDRIFTER

1.000 Kr.	Gns. 2004-2008	2009	2010	2011*	2012*	2013*
Fast ejendom**	8.807	12.929	14.211	14.305	14.640	14.978
Landbrugsaktiver i alt	10.803	15.706	16.318	16.297	16.637	16.981
Aktiver i alt	13.113	17.071	17.643	18.581	19.011	19.446
Realkreditlån	-4.694	-7.089	-7.573	-7.916	-7.916	-7.916
Bank-/sparekasselån	-473	-1.857	-1.306	-1.263	-1.361	-1.423
Gæld i alt	-6.406	-9.571	-10.362	-10.888	-10.986	-11.049
Egenkapital	6.706	6.037	5.438	5.925	6.257	6.630
Investeringer i alt	-722	-492	-459	-479	-479	-479
Likviditet før invest.	-	-	182	292	363	399
<i>Nøgletal:</i>						
Soliditetsgrad (pct.)***	48,7	35,4	30,8	31,9	32,9	34,1
Gns. gældsprocent	51,3	56,1	58,7	58,6	57,8	56,8

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer.

** I prognoseperioden forudsættes det, at ejendomspriserne følger den generelle inflationsudvikling.

*** Indtil 2009 er soliditetsgraden lig 100 minus gældsprocent. Fra 2009 er hensættelser fratrukket egenkapitalen, inden der divideres med det samlede antal aktiver.

Også for alle bedrifter er der udsigt til et lille fald i gældsætningen i prognoseperioden. Årsagerne er de samme som anført ovenfor for heltidsbedrifter, dvs. et lavt investeringsniveau, forbedret indtjening, faldende ejendomspriser og antal handlede ejendomme samt omsætning af relativt flere højt belånte ejendomme. Vanskeligere adgang til kapital er ligeledes medvirkende til at begrænse investeringsniveau og aktiviteten på ejendomsmarkedet.

Der er udsigt til, at landbrugets gældsprocent vil falde lidt i de kommende år fra 58,7 procent i 2010 til 56,8 procent i 2013. Det skal dog nævnes, at gældsprocenten er afhængig af aktivernes værdiansættelse, hvorom der i øjeblikket hersker en del usikkerhed.

Realkreditgælden skønnes at udgøre 72-73 procent af alle bedrifternes gæld frem til 2013. Ca. 80 procent heraf er med variabel rente. Dette forventes ikke at ændre sig nævneværdigt i prognoseperioden.

På *sektorniveau* er gælden nogenlunde uændret på 333 mia. kr. fra 2010 til 2013.

TABEL 9: AKTIVER, GÆLD OG INVESTERINGER PÅ SEKTORNIVEAU

Mia. kr.	Gns. 2004-2008	2009	2010	2011*	2012*	2013*
Aktiver i alt	474	544	567	583	585	586
Gæld i alt**	-232	-305	-333	-342	-338	-333
Egenkapital***	243	192	175	186	192	200
Investeringer i alt	-26	-16	-15	-15	-15	-15

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer.

** Jf. definitioner i Bilag 1.

*** Differencen mellem aktiver og hhv. gæld og egenkapital skyldes hensættelser til udskudt skat.

Investeringsomfanget er blevet nedbragt, så investeringer i bygninger, maskiner, inventar mv. nu er omtrent på niveau med afskrivningerne. Det forholdsvis lave investeringsniveau skyldes, at landbruget i en længerevarende forudgående periode har haft et højt investeringsniveau, og derfor af konsolideringsmæssige hensyn reducerer investeringerne. Derudover har landbruget oplevet en længere periode med beskeden indtjening, et fald i egenkapitalen samt kreditmæssigt stramme vilkår, der gør det vanskeligt at fremmedfinansiere investeringer. Udsigten til bedre indtjening i de fleste driftsgrene kan afstedkomme øgede investeringer.

Landbrugssektorens aktivmasse ventes nogenlunde uændret i prognoseperioden på ca. 585 mia. kr. Egenkapitalen ekskl. hensættelser ventes at have nået bunden på 175 mia. kr. i 2010 og vil herefter stige til 200 mia. kr. i 2013. Stigningen forudsætter en moderat fremgang i aktivpriserne.

Den viste fremskrivning til frem til 2013 med et omtrent uændret gælds niveau og stigende egenkapital forudsætter, at virksomhedernes adfærd er nogenlunde uændret i forhold til 2010, dvs. at der fortsat føres en relativt restriktiv ekspansions- og investeringsadfærd.

Bilag 1: Prisforventninger og forudsætninger

Prognosen for år 2012-2013 bygger på forudsætningerne gengivet i Tabel 1.

Tabel 1: Prisforventninger

	2009	2010	2011	2012*	2013*
<i>Mælkeproduktion</i>					
Mælkepris (kr./kg standard mælk)	2,10	2,37	2,64	2,57	2,55
Mælkeydelse pr. ko (stigning i pct. pa.)	1,00	1,00	-1,00	1,00	1,00
<i>Svineproduktion</i>					
Svinekød (kr./kg)	9,33	9,83	10,69	11,46	11,98
30 kg beregnet smågris (kr./stk.)	328	337	358	389	421
7 kg beregnet smågris (kr./stk.)	192	203	211	233	256
Grise pr. årsso	27,5	28,2	28,7	29,3	29,9
<i>Planteproduktion</i>					
Foderhvede (kr./hkg.)	91	98	145	137	135
Foderbyg (kr./hkg.)	91	94	142	139	135
Maltbyg (kr./hkg.)	117	101	167	164	160
Raps (kr./hkg.)	222	229	331	337	320
Kartofler, konsum (kr./hkg.)	95	112	129	88	110
<i>Foder mv.</i>					
Soyaskrå (kr./hkg.)	235	230	248	269	264
Foderhvede (kr./hkg.)	98	105	154	151	151
Foderbyg	93	103	154	154	151
Rapsskrå (kr./hkg.)	141	169	167	170	165
Gødning (indeks)	172	161	189	184	180
Brændstoffer (indeks)	148	187	229	246	245
<i>Økologiske produkter</i>					
Mælkepris	2,70	2,97	3,22	3,11	3,05
Oksekød – unge udsætterkøer	17,51	20,24	21,03	27,00	27,50
Foderbyg – økologisk (kr./hkg.)	139	167	233	242	225
Kraftfoder, høj pct. (kr./hkg.)	404	352	385	400	390

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer.

Salgspriser

Priserne for planteprodukter – korn, kartofler, raps, frø mv. - var på et højt niveau i 2011, mens de forventes at falde lidt tilbage mod et mere gennemsnitligt niveau i 2013.

Mælkeprisen forventes at falde til 2,57 kr. pr. kg standard mælk i 2012, mens niveauet for 2013 vurderes til 2,50 kr. pr. kg ud fra en forventning om, at dette udtrykker det mere langsigtede niveau for mælkeprisen. Der kan dog forekomme store udsving i prisen fra år til år, da mælkeprisen følger udviklingen på verdensmarkedet, som i stigende grad domineres af lande, hvis mælkeproduktionen afhænger af klimamæssige forhold.

Mælkeprisen er faldet med 15 øre siden starten af året som følge af et stigende globalt udbud. Samtidig har efterspørgslen i den vestlige verden været stagnerende på grund af lav økonomisk vækst, faldende realløn, stigende energipriser og høje priser på mejeriprodukter i detailhandlen. Det er således primært vækstmarkederne udenfor Europa, der har trukket efterspørgslen efter mejeriprodukter. Vi antager i prognosen, at den aktuelle mælkepris kan fastholdes resten af året baseret på, at der har været en bedring priserne på hovedprodukterne på nær ost på det allerseneste. Ostepriserne er dog ej heller faldet nær så meget som priserne på smør og mælkepulver. Arlas fusion med tyske andelsmejeri Milch-Union Hocheifel og det engelske andelsmejeri Milk Link betyder større efterbetaling på 4,2 øre pr. kg. mælk til de danske mælkeproducenter og en engangsudbetaling på 2,4 øre pr. kg mælk. De 2,4 øre bliver udbetalt sammen med efterbetalingen i marts 2013. I prognosen er beløbene indregnet i mælkeprisen for 2012.

I 2013 forventes et uændret prisniveau i forhold til det aktuelle. Prisen i 2013 vil dog både afhænge af den globale økonomiske situation samt af udviklingen i den globale mælkeproduktion, hvor ikke mindst klimaet spiller en rolle. New Zealand, som er den største aktør på verdensmarkedet, har netop afsluttet sæsonen med en fremgang i produktionen på 10 % i forhold til året før som følge af gode klimatiske forhold. Det newzealandske landbrugsministerium forventer kun et marginalt fald i produktionen i 2012/13 i forhold 2011/12.

Den økologiske mælkepris skygger den konventionelle som følge af den umiddelbare substitutionsmulighed mellem konventionelle og økologiske mejeriprodukter. Arla sænkede økologitillægget i begyndelsen af 2012 som følge af et fald i forbrugernes efterspørgsel efter økologiske mejeriprodukter. På den baggrund forudses en anelse større fald i den økologiske mælkepris sammenlignet med den konventionelle i 2012.

Der er skabt forudsætninger for en højere *svinenotering* end sidste år. Det skyldes, at der indtil nu i 2012 er registreret en svagt faldende EU produktion af svin i forhold til samme periode året før. Samtidig holder eksporten af svinekød ud af EU niveauet fra året før. Den faldende EU produktion er en reaktion på en lang periode med dårlig økonomi i svineproduktionen.

En svækkelse af euroen betyder, at eksporten til markederne i Fjernøsten fortsat sker til ganske konkurrencedygtige priser, samtidig med at den rekordstore eksport ud af EU sikrer en bedre balance mellem udbud og efterspørgsel på EU markedet. Den gode udvikling på de internationale markeder betyder også, at prognosen for tredje og fjerde kvartal 2012 er opjusteret med 0,25 kr. pr. kg. Samtidig er forventningen til efterbetalingen hævet til 0,95 kr. pr. kg. i 2012 og 2013.

Efter 1. januar er det vanskeligt at vurdere, hvad der sker med produktionen af svin i EU, når de nye EU-krav om løsgående drægtige søer træder i kraft. Men i prognosen er der regnet med en fortsat svagt faldende EU produktion af svinekød i første halvår 2013. Kan eksporten af svinekød ud af EU samtidig fastholdes på det nuværende niveau, bør der være grundlag for, at noteringen fortsat kan ligge højere end året før.

Købspriser

Et forholdsvis højt niveau for *kornpriserne* i 2011 forventes afløst af et mere gennemsnitligt niveau i 2012.

Prisen på *sojaskrå* og *raps* forventes at forblive høje.

Samlet set ventes foderomkostningerne fortsat at holde et højt niveau i 2012 og 2013.

Prisen på *handelsgødning* ventes at falde marginalt tilbage i fra det nuværende niveau i 2012 og 2013. Niveauet vil dog fortsat være forholdsvis højt på grund af stor efterspørgsel og høje energipriser.

Priserne på *bekæmpelsesmidler*, *reparation* og *vedligeholdelse* samt *tenesteydelser* forventes generelt at følge den almindelige prisudvikling i prognoseperioden.

Der hersker stor geopolitisk og konjunktuel usikkerhed om *energipriserne*. Prognosen bygger på nogenlunde uændrede priser i forhold til det aktuelle niveau i juni 2012.

Konjunktur og renter

En kort periode med forårstegn i den globale økonomi er afløst af vækstafmatning. I USA er der risiko for, at væksten ikke er tilstrækkelig til, at ledigheden kan falde. Det svækker privatforbruget og hindrer en genopretning af boligmarkedet. I Europa hænger gældskrisen fortsat for fuld styrke, hvilket vækstmæssigt især rammer de sydeuropæiske lande samt andre lande med høj gæld. Vækstnedgangen skyldes blandt andet højere renter, strammere krav til den finansielle sektor og forsøg på at nedbringe de offentlige underskud. Flere lande oplever direkte recession. De nordeuropæiske lande er generelt mindre gældsatte og nyder godt af kapitaltilflugt, der sikrer lave renter. Selvvalgt fører flere af de nordeuropæiske lande dog også en stram økonomisk politik med henblik på at konsolidere de offentlige finanser. I de fleste nyindustrialiserede lande, har vækstafmatningen også fået godt fat, og i f.eks. Kina lempes pengepolitikken for at opretholde væksten.

Prognosen bygger på en forudsætning om, at de udviklede økonomier fortsat oplever svag, men positiv vækst – dog med store forskelle og fortsat med en vis risiko for recession i flere lande.

Dagsordenen for de europæiske renter sættes fortsat altovervejende af gældskrisen i Euroområdet, og det vil være tilfældet mange år ud i fremtiden. EU-Kommissionen, ECB, IMF m.fl. arbejder på højtryk for at slukke de ildebrande, der dukker op igen og igen forskellige steder i Europa. Efter de første hjælpepakker, der kom en række mindre euro-lande til gode, er det nu også store lande som Spanien og Italien, der er i søgelyset. De grundlæggende problemer består i dårlig konkurrenceevne, ineffektivitet og lav vækst, der tilsammen har ført til høj gæld. Krisen fortsætter i de kommende år, og de internationale institutioner søger sammen med politikerne forskellige løsninger, der blandt andet indbefatter tættere økonomisk integration, hvor den nationale selvbestemmelse mindskes mod at der til gengæld spændes et sikkerhedsnet ud under de gældsramte. Det kan dog ikke udelukkes, at et eller flere lande må forlade euro-samarbejdet.

De lange renter har nået nye rekordlave niveauer i blandt andet Danmark og Tyskland. Da der ikke er udsigt til en umiddelbar løsning af gældskrisen, og da vækstudsigterne i USA, Asien og Europa ikke forventes forbedret væsentligt på kortere sigt, vil de lange danske renter formentlig forblive lave lang tid endnu. Kun hvis der foretages afgørende skridt mod en finanspolitisk union, er der basis for danske rentestigninger.

De korte danske renter kan på trods af de rekordlave niveauer tæt på nul fortsat komme lidt lavere. Der er således mulighed for, at Nationalbanken ensidigt eller sammen med ECB sænker de officielle renter i løbet af de nærmeste måneder, og at markedsrenterne delvist følger med ned.

Tabel 3 viser, hvilke renteforudsætninger prognosen bygger på.

Tabel 3: Renter inkl. bidrag mv.

	2010	2011*	2012*	2013*
Realkredit, fast, dkr.	5,31	5,43	4,93	4,93
Realkredit, flex, dkr.	2,59	2,62	2,26	2,04
Realkredit, flex, euro	1,87	2,17	2,31	2,25
Finanslån, valuta	4,86	5,15	5,48	5,36
Kassekredit, dkr.	6,50	7,00	7,38	7,20
Banklån, dkr	5,67	6,00	6,39	6,29

* Prognose fra Videncentret for Landbrug

Datamateriale

Resultaterne er vejede, så de er repræsentative for hele landbruget i henhold til den seneste landbrugstælling fra Danmarks Statistik. I alt indgår 6.752 bedrifter i analysen, hvis resultater er vejjet op til de 31.393 bedrifter, der var i alt i 2011. Heraf er 12.600 heltidsbedrifter.

Bedrifterne, der indgår, skal være på mindst 10 ha, eller værdien af et 'standardoutput' (omsætning) skal være på mindst 15.000 euro. Årsrapporten skal derudover indeholde privatøkonomiske data.

Indkomstprognoserne for 2012-2013 er lavet på baggrund af regnskaberne i DLBR's regnskabsdatabase for 2011 – baseret på en foreløbig vægtning - samt prognoser for salgs- og købspriser, hvor baggrunden for prognoserne fremgår af Landbrug & Fødevarers publikation "Markedsvurdering for landbrugsproduktion". Det bemærkes, at 2011 resultaterne er foreløbige.

Analysen indeholder en særskilt opgørelse for heltidsbrug. Heltidsbrug står for ca. 85 pct. af den samlede landbrugsproduktion. Et heltidsbrug er defineret som et brug, hvor årets produktion kræver en arbejdsindsats, der er på mindst 1.665 normtimer.

Fra og med 2010 har EU besluttet at ændre klassifikationen af bedriftstyper (Planteavl, kvæg, svin, pelsdyr, fjerkræ). Som en følge heraf ændrer Videncentret for Landbrug i lighed med Danmark Statistik tilsvarende principperne for klassifikation af bedriftstyper, så de er i overensstemmelse med EU-standarden.

Tidligere er bedrifterne som blevet udgangspunkt klassificeret efter, hvor minimum to tredjedele af standard-dækningsbidraget stammede fra. Nu bliver tilhørsforholdet afgjort af, hvor minimum halvdelen af omsætningen genereres.

I landbrugstællingen 2011 fra Danmarks Statistik indgår også minkfarme med et mindre jordtilliggende som landbrug. Det gjorde de ikke tidligere. Derfor er det forventede antal heltidsbedrifter for 2011 på 12.600 mod tidligere ca. 12.400.

Definitioner

Afkastningsgrad: Resultat af primær drift plus afkoblet støtte minus ejer aflønning, divideret med landbrugsaktiver (gennemsnit primo og ultimo). Viser forrentningen af landbrugsaktiverne.

Alle bedrifter: Inkluderer alle bedrifter over 10 ha eller med et standard-dækningsbidrag over 60.000 kr.

Investeringskvote: Investeringer i alt divideret med aktiver i alt. Udtrykker investeringsniveauet i forhold til produktionsapparatets størrelse.

Likviditet før investeringer: Årets resultat minus private udtræk minus tilbageførsel plus/minus ændring i beholdninger.

Lønningsevne: Driftsresultat før renter plus afkoblet EU-støtte minus forpagtningsafgift og minus 4 pct. forrentning af landbrugsaktiver (gennemsnit primo og ultimo) divideret med antal normtimer (dog reduceret med timer aflønnet af maskinstation). Viser mulighed for afkast til kapital og arbejde.

Soliditetsgrad: Egenkapital ultimo minus hensættelser til skat i procent af samlede aktiver ultimo.

Gældsprocent: Gæld (ekskl. hensættelser) i procent af samlede aktiver som gennemsnit af primo og ultimo.

Årets resultat: Driftsresultat plus nettoindtjening uden for landbruget.

VIDENCENTRET FOR LANDBRUG

Økonomi

Agro Food Park 15   T +45 8740 5000
Skejby   F +45 8740 5010
DK 8200 Århus N   vfl.dk